

Nr 49.

Av fru **Johansson** i Norrköping **m. fl.**, med förslag till förordning om ändring i familjebidragsförordningen den 29 mars 1946 (nr 99).

Genom 13 § familjebidragsförordningen regleras frågan om den tid, för vilken familjebidrag må utgå till de värnpliktiga. I princip utgår bidrag allenast för den faktiska tjänstgöringstiden. Vid fredstida tjänstgöring, d. v. s. tjänstgöring enligt 27 § 1 mom. värnpliktslagen, kan dock ett fakultativt (efter behovsprövning utgående) förlängt familjebidrag ifrågakomma, om tjänstgöringen upphört tidigare än som vid dess början kunde förutsättas, och ett likaledes fakultativt förlängt bostadsbidrag jämväl i andra fall, dock ej såvitt angår värnpliktig som fullgjort allenast repetitions- eller befälsövning eller sådana övningar i förening.

Enligt de äldre krigsfamiljebidragsbestämmelserna, vilka kan sägas ha utgjort mönster för nuvarande familjebidragsbestämmelser, kunde det fakultativt förlängda familjebidraget ifrågakomma efter avslutandet av tjänstgöring, oberoende av tjänstgöringstidens längd. Det må emellertid uppmärksammas, att värnpliktstjänstgöring dåmera fullgjordes enligt 28 § 1 mom. värnpliktslagen och att — som regel — tjänstgöringen från början icke var tidsbestämd. Vid tillkomsten av 1946 års familjebidragsförfattningar, avsedda att tillämpas under alla de förhållanden varunder värnpliktiga kan tagas i anspråk, kom den uppfattningen till uttryck, att vid den fredstida tjänstgöringen, som till tiden alltid vore på förhand bestämd, något behov av ett fakultativt förlängt familjebidrag icke kunde anses föreligga i andra fall än där tjänstgöringen kom att upphöra tidigare än som vid dess början kunde förutsättas.

Erfarenheter från senare år synes tyda på att den ursprungligen vid 1946 års riksdag intagna ståndpunkten till frågan om det fakultativt förlängda familjebidraget efter avslutad tjänstgöring enligt 27 § 1 mom. värnpliktslagen måhända icke helt motsvarar de, åtminstone numera, faktiskt föreliggande behoven för de värnpliktiga att i vissa fall erhålla familjebidrag jämväl för viss tid efter uttryckningen. Härpå tyder, bland annat, de från tid till annan återkommande opinionsyttringarna från de värnpliktiga själva, vari anspråk reses på en uttryckningspremie. Dessa yttringar torde bottna i det faktum att efter avslutandet av första tjänstgöring (tjänstgöring i en följd) om upp till 444 dagars varaktighet de värnpliktiga i allmänhet icke disponerar över några besparingar och först någon tid efter uttryckningen kan påräkna att erhålla lön i tidigare innehavd eller ny an-

ställning. Vidare har tillsynsmyndigheten över familjebidragsverksamheten (försvarets socialbyrå) vid olika tillfällen under senare år och i samband med framläggandet av förslag till ändringar i familjebidragsförfattningarna förordnat, att möjligheten till fakultativt förlängt familjebidrag efter avslutandet av första tjänstgöring (tjänstgöring i en följd) öppnas.

Det får enligt vår uppfattning anses ostridigt, att de värnpliktiga efter avslutandet av sin första tjänstgöring (tjänstgöring i en följd) många gånger befinner sig i ett ekonomiskt brydsamt läge. I alldeles särskilt hög grad måste detta gälla familjeförsörjarna, evad de har bildat egen familj eller på grund av försörjningsskyldighet mot andra anhöriga är familjebidragsberättigade. För dessa familjeförsörjare kan de största svårigheterna i samband med övergången från en långvarig värnpliktstjänstgöring till civil sysselsättning enligt vårt förmenande på ett någorlunda tillfredsställande sätt lösas genom att det fakultativt förlängda familjebidraget införes även efter avslutandet av tjänstgöring enligt 27 § 1 mom. värnpliktslagen.

Det fakultativt förlängda familjebidraget — som regel familjepenning under högst 20 dagar och bostadsbidrag under högst 30 dagar — blir, som namnet anger, alltid beroende av en prövning beträffande det föreliggande behovet. Detta i sin tur sammanhör med ett flertal faktorer, i första hand tjänstgöringstidens längd, möjligheten för den värnpliktige att efter uttryckningen relativt snabbt erhålla arbetsinkomst m. m. Vad gäller sistnämnda spörsmål synes det oss vara värt att särskilt uppmärksamma de förhållanden, som kan inträffa vid uttryckning omedelbart före större helger. När, som i december 1953 skedde, uttryckningsdagen för en värnpliktskontingent är den 18 december, torde för familjebidragsförsörjare i allmänhet ett maximalt behov av fakultativt förlängt familjebidrag föreligga, medan det i andra fall kan anses vara betydligt mindre och i andra fall åter icke alls föreligga.

Vi har i det föregående förutsatt, att möjlighet till fakultativt förlängt familjebidrag skall öppnas även för den som fullgjort första tjänstgöring (tjänstgöring i en följd), och alltså utgått från att denna möjlighet ej skall föreligga för den som fullgjort allenast repetitions- eller befälsövning eller sådana övningar i förening. Ett genomförande av förslaget medför en kostnadsökning. Denna torde emellertid icke komma att bli betydande. Vi har, med utgångspunkt i en uppskattning av den årliga värnpliktskontingenten till 40 000 man, varav omkring 10 procent familjebidragsberättigade, en familjesammansättning av hustru och ett barn och en bostadskostnad av 100 kronor för månad, kommit till den slutsatsen, att de maximala merkostnaderna för det fakultativt förlängda familjebidraget skulle komma att utgöra 960 000 kronor för budgetåret 1954/55. Med hänsyn till att möjligheten till förlängt bostadsbidrag redan nu föreligger, behovsprövningen samt andra omständigheter lär emellertid merkostnaderna kunna beräknas till högst 250 000 kronor för budgetåret, vilket utgör i avrundat tal 1 procent

av de för budgetåret 1954/55 äskade medlen under försvarsgrenarnas anslag till familjebidrag. Denna merkostnad torde vara av så ringa storleksordning, att ytterligare medelsanvisning för ändamålet icke erfordras.

Under åberopande av det sålunda anförda får vi hemställa,

att riksdagen måtte besluta, att 13 § förordningen den 29 mars 1946 (nr 99) om familjebidrag åt värnpliktiga m. m. (familjebidragsförordning) skall erhålla ändrad lydelse enligt följande

Förslag

till

Förordning om ändring i familjebidragsförordningen den 29 mars 1946 (nr 99).

13 §.

Nuvarande lydelse:

1 mom. Familjepenning utgår under tjänstgöringstiden. Har tjänstgöringen varat minst trettio dagar, skall familjepenning utgå för ytterligare fem dagar; dock ej efter tjänstgöring jämlikt 27 § 1 mom. värnpliktslagen.

Bostadsbidrag enligt 9 §, 10 § och 11 § 2 mom. utgår, beräknat för tjänstgöringsdag, under tjänstgöringstiden.

Bostadsbidrag enligt 11 § 1 mom. utgår för kostnader för flyttning, som verkställs under tjänstgöringstiden.

2 mom. Om särskilda skäl därtill föranleda, må familjepenning utgå för högst tjugu dagar och bostadsbidrag enligt 9 §, 10 § och 11 § 2 mom. för högst trettio dagar utöver de i 1 mom. angivna tiderna.

Bostadsbidrag enligt 11 § 1 mom. må, om särskilda skäl därtill äro, utgå jämväl för kostnader för flytt-

Föreslagen lydelse:

1 mom. Familjepenning utgår
..... verkställs under tjänstgöringstiden.

2 mom. Om särskilda skäl
.... 1 mom. angivna tiderna.

Bostadsbidrag enligt 11 § 1 mom.
..... efter tjänstgöringstidens slut.

Vad ovan i detta moment stadgats om familjepenning och bostadsbidrag skall, såvitt angår värnpliktig som fullgjort allenast repe-

ning, som verkstälts inom trettio dagar efter tjänstgöringstidens slut.

Vad ovan i detta moment stadgats om familjepenning skall i fråga om värnpliktig, som fullgjort tjänstgöring jämlikt 27 § 1 mom. värnpliktslagen, äga tillämpning allenast därest tjänstgöringen upphört tidigare än som vid tjänstgöringens början kunde förutsättas.

Bestämmelserna om bostadsbidrag i detta moment skola icke gälla såvitt angår värnpliktig, som fullgjort allenast repetitions- eller befälsövning eller sådana övningar i förening.

Storleken av familjepenning och bostadsbidrag, som i detta moment avses, bestämmes med hänsyn till föreliggande behov.

3 mom. Beträffande vad som avses med tjänstgöringstid meddelar Konungen närmare föreskrifter.

titions- eller befälsövning eller sådana övningar i förening, gälla endast för det fall tjänstgöringen upphört tidigare än som vid tjänstgöringens början kunde förutsättas.

Storleken av familjepenning hänsyn till föreliggande behov.

3 mom. Beträffande vad som närmare föreskrifter.

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 1954.

Stockholm den 17 januari 1954.

Elsa Johansson.

Fridolf Thapper.

Ivar Johansson.

Folke Nihlfors.

Sven Persson
i Appuna.

Elis Håstad.

John Lundberg.

Ingemund Bengtsson,
Varberg.
